

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Z vero v Boga za zmagó resnice!

Kadar ogroža sovražnik deželo, se dvigne vse prebivalstvo dotične dežele ter združeno v svetem boju za svoje svetinje požene sovražnika tja, od koder je prišel. Če pa je v narodu moč in zdravje, more preprečiti vsako nevarnost že v kali, ob prvem pojavu. Mnogokrat pa pride sovražnik nepričakovano, ponoči, po rovih, preoblečen in sredi spečega mesta v hipu napravi velikansko zmedo.

Tudi k nam, v našo deželo, med naš narod, pošilja sovražnik svoje izvidniške patrulje, daje svoja tajna navodila, mnogokje pa tudi že v praksi skuša pričeti s svojim bojem. Mnogi to vidijo, mnogim je treba odpreti oči, da spregledajo, premnogi pa sploh ne marajo videti in si s silo zakrivajo oči pred resnico. Čitali ste o izruvanih in podžaganih evharističnih križih, o oskrunjenih znamenjih ob naših cestah in potih. Mislite, da je bilo to napravljeno kar tako slučajno? Po hudobnih ljudeh? Da, po hudobnih ljudeh, a ne slučajno, po načrtu in po naročilu! To so prve bilke semena ljudske fronte, ljudska fronta pa je plačanec sovražnika, plačanec kominterne in njenih sovjetskih židov. Sedaj so si upali oskruniti samo križe in znamenja, v poznejšem načrtu pa pridejo na vrsto tudi cerkve, duhovniki, vera, in vse verno ljudstvo. Vse po točno določenem načrtu. Vera je strup za proletarca, to je njih geslo, zato je treba vse uničiti, kar je z njo v zvezi. Vero iztrgati iz src množic, ker le potem je v njih prostora za brezbožne komunistične nauke. Večkrat smo že to povedali, pa vendar moramo to povdarjati vedno znova in znova. Ne bojimo se, da bi pri nas zavladal komunizem, vendar pa mora biti naša skrb, da vsako dejanje komunistične učenosti med našim ljudstvom, že v naprej preprečimo.

To pa je veliko delo. Borba proti komunizmu je borba proti brezbožstvu, borba proti peklu na zemlji, borba za vse dobro, borba za resnico. V to borbo pa ni poklican samo en stan. Ne samo katoliški delavci, temveč vsa katoliška skupnost mora biti tu na mestu kot en mož in odločno braniti naša načela v teoriji, prav posebno pa še v praksi. To naj bo naš novoletni sklep in naše geslo v novem letu.

Volitve obratnih zaupnikov.

V tem mesecu se vršijo povsod volitve obratnih zaupnikov. Če smo strokovna organizacija in če hočemo biti katoličani v praksi, bomo gledali na to, da bomo izvolili čimveč naših obratnih zaupnikov. Ti naj bodo odločni naši fantje in možje. — Poglejmo, kako so naši nasprotniki praktični v tem pogledu. Čim so bila od našega ministra izdana leta 1927 navodila za volitve obratnih zaupnikov, so po tej ustanovi planili zlasti marksisti. Niti na um jim ni prišlo, da je ta ustanova popolnoma nasprotujoča njihovim naukom. Do zadnjega časa so mnogokje izrabljali mesta obratnih zaupnikov v svoj prid. Za sedanje volitve pa je kominternina že tudi dala povelje svojim ljudem, naj se vrnejo na vsa važnejša mesta obratnih zaupnikov. Ne ozirajo se pri tem na načela. Zopet se potrjujejo besede nekega starega, v borbi preizkušenega krščanskega strokovničarja, ki je rekel: »Ti ljudje (komunisti) grede tudi ministrirat, ako mislijo, da je to potrebno za dosego njihovih ciljev.«

Kaj naj storimo mi? Ne smemo gledati, kako se po krivih naukih zastuplja naše delavstvo. V vse obrate naše obratne zaupnike! — Torej na delo! Dolžnost vsakega katoliškega delavca je, da dela na tem. Dolžnost vsakega katoličana pa je, da pri tem sodeluje in pomaga!

Novi bankovci po 500 Din

Z novim letom 1937 pridejo v promet novi bankovci po 500 Din. V to svrhu po-

Božična poslanica sv. Očeta.

Na sveti večer je imel papež po radiu nagovor, v katerem je poslal pozdrave katol. narodom po svetu in govoril o nevarnostih, ki danes groze človeški družbi zaradi prevratnih sil, ki izpodkopljujejo v ljudeh vero in ljubezen do bližnjega. Edina sredstva za ozdravitev sveta so resnica, pravica in ljubezen do bližnjega, kakor to uči sv. cerkev. Grozote španske

vojne naj bodo Evropi opomin, da se zave, kaj jo čaka, če se ne bo z vso silo postavila proti tem razdiralnim silam. Svet in njegove duhovne vrednote ogroža tudi novo poganstvo. Sv. Oče je pozival pred vsem Katoliško akcijo, da stopi kot sodobna armada v prve vrste v borbi za srečno in boljšo bodočnost sveta.

Predsednik Amerike hoče pomiriti Evropo.

Par dni pred Novim letom se je razširila iz Pariza iz tamošnje ameriške kolonije vest, da namerava predsednik Zedinjenih ameriških držav Roosevelt na spomlad odpotovati v Evropo. Obiskal bo glavne evropske prestolnice in to pred-

vsem London, Pariz, Berlin, Prago, Beograd in Ankaru. Ob tej priliki se hoče predsednik sam osebno poučiti o razmerah v Evropi in prevzeti nalogo pomirjenja starega sveta, kakor je to storil rajni Wilson.

Nemčija v veliki stiski.

Nesmislno oboroževanje, v katerega se je gnala narodnosocialistična nemška država, je spravilo državo v silno gospodarsko stisko. Nemčija nima ne denarja ne kredita, da bi lahko uvažala sirovine in živež, ki ju nujno potrebuje, da lahko oblači in preživlja svoje prebivalstvo. Zaradi tega so Nemci sklenili takozvano »petletko«, tekom katere naj se nemška industrija tako daleč usposobi, da bo vse kar Nemci rabijo za življenje, proizvajala doma. Vodstvo petletke je prevzel Göring, ki je znan po železni pesti. Göring je začel neusmiljeno izvajati svoje naredbe. Na celo vrsto prestopkov, ki se pri nas recimo kaznujejo z nekaj meseci ali tedni

zapora, je uvedena v Nemčiji smrtna kazen in zaplemba premoženja. Predpisan je poseben jedilni list, katerega se mora vsak Nемеc strogo držati. Ta jedilni list predvideva med tednom več postnih dnevo, da bi si Nemci prihranili izdatke za meso. Kruh in živila se izdajajo na kar-te, kakor pri nas med vojno. Kmetom živila rekvirirajo. Vse pa ne pomaga nič in v Nemčiji skoro že stradajo. Nemčija sedaj uvideva, da se ne more upirati vsemu svetu ter išče sedaj pomoči pri Angliji. Angleži so pripravljene dati posojilo pod pogojem, če se Nemčija umakne iz Španije.

Sužnji smo tujega kapitala.

Po statistiki, ki je te dni izšla, je razvidno, da imamo v naši državi 82 industrijskih podjetij, ki so odvisna od tujega kapitala. Od teh je 28 podjetij direktnih podružnic tujih podjetij, 48 se jih nahaja v zvezi z inozemskimi industrijami, 5 pa jih je z denarnimi zvezami priklenjenih na tujino. Inozemski kapital je investiral pri nas nad 5 milijard dinarjev. Ta statistika bi bila gotovo še bolj zanimiva, če bi nam prikazala tudi pogoje, pod katerimi se inozemski kapital pri nas udeležuje, in življenje naših ljudi, ki so odvisni od inozemskih podjetij. Inozemski kapital je naletel pri nas na odprte roke. Vse mogoče olajšave smo mu nudili, da smo ga privabili v državo, pri tem pa smo žalibog zanemarili važno vprašanje, da bi stavili inozemskim ka-

pitalistom tudi primerne pogoje, pod katerimi se lahko pri nas udeležujejo. Tako pa doživljamo danes žalibog, da je vprav inozemski kapital tisti, ki najnesramnejše izkorišča našega delavca ter našega nameščenca, poleg tega pa nam privaja vedno več tujcev, ki zavzemajo vsa boljša mesta ter so v primeri z našimi ljudmi naravnost imenitno plačani. Z našimi ljudmi se občuje v takih podjetjih zviška in na tak način, kakor bi se izkazovala našemu človeku velika milost, da ga sme tujec izkoriščati. Tako je zaradi naše lastne malomarnosti uspelo inozemskemu kapitalu, da si je ustvaril v naši državi izjemen položaj, katerega izkorišča z vsemi silami in brez vesti, samo da izbjige za sebe čim več koristi in dobička.

Organizacija brezbožnikov na delu.

V španski pokrajini Kataloniji, kjer so gospodarji položaja komunisti in anarhisti, letošnjih božičnih praznikov ni več bilo. Božič je bil od rdeče oblasti proglašen za navaden delovni dan. Že samo z odpravo glavnega praznika krščanstva so španski rdečkarji dovolj dokazali, kam da merijo ter hočejo v slučaju, da jim uspe premoč nad generalom Francom. — Druga brezbožniška vest je zakrožila za-

božične praznike iz sovjetske Rusije. Po najnovejši uredbi ruskih sovjetov mora biti za bodoče vsak ruski diplomat, bodisi, da je uslužben pri komisarijatu za zunanje zadeve v Moskvi, ali kot zastopnik Rusije v kaki drugi državi, član organizacije brezbožnikov, ker sicer bi bil takoj odpuščen iz službe. Ruski diplomati so že itak bili širitelji brezbožstva, a to dosedaj po inozemstvu bolj potihoma, odslej pa se bodo upali na plan.

trebni odlok je izdal finančni minister g. dr. Letica 30. decembra 1936, in sicer na podlagi pooblastil finančnega zakona za leto 1936/37 in v skladu s sklepom upravnega odbora Narodne banke. Lice bankovcev je tako: na levi strani slika Nj. Vel. kralja Petra II., na desni strani slika pokojnega kralja Aleksandra I. Čez bankovec se razteza državna trobojnica.

Hrbet bankovca: v sredi simbolična skupina žanjic in za njo žito. Z izdajo tega bankovca je ustregla Narodna banka želji gospodarskega kroga, da pride v promet bankovec v vrednosti med 1000 in 100 dinarji. Izdaja novega bankovca ne pomenja povečanja obtoka papirnatega denarja, ker se izda v zameno za bankovce, ki so že v prometu.

Po enem letu pojasnjena smrt šestih rudarjev.

Lani oktobra je bilo ob življenje v čehoslovaškem rudniku »Prokop« v Teplih večje število rudarjev vsled eksplozije, ki je nastala v rovu. Strokovnjaki so tedaj ugotovili, da je treba en rov zazidati, v katerem je bilo šest rudarjev in o katerih je bilo vse uverjeno, da so postali smrtna žrtev požara. Sedaj po pretku več nego enega leta so po nasvetu »strokovnjakov« zazidani rov odprli s pomočjo 600 m dolgega drugega rova, ki so ga usmerili proti oni točki, kjer so domnevali, da je zadela smrt šestorice rudarjev. Pretkelo nedeljo so se dokopali do nesrečnih žrtev in so po legi mrtvih trupel uvideli, da je teh šest rudarjev še dalje časa živelo po nesreči in so jih — žive zazidali. O požaru na tem mestu ne more biti niti govora. Žrtve so umrle grozne smrti od lakote, žeje ter pomanjkanja zraka. Po pojasnitvi te katastrofe je še treba to poudariti, da so živi zazidani dajali rudarske klice na pomoč, ki so jih z reševanjem zaposleni ter preizkušeni rudarji slišali, a se uprava rudnika za nje ni zmenila. Sedaj po več nego enem letu so dvignili mrtve rudarje iz rova in obljublajo, da bodo krivci poklicani na odgovor.

Kaj bo s progovnimi delavci?

Progovno delavstvo v Sloveniji se nahaja letos v težavnem položaju. Krediti za popraviljanje prog so izčrpani in delavci se večinoma nahajajo na brezplačnih dopustih, ki so zlasti sedaj sredi zime hud udarec za te ljudi. Veliko delavcev je zapadlo v bedo, iz katere si ne morejo pomagati. In vendar bi se dali vsi progovni delavci na terenu ljubljanske železniške direkcije zaposliti do konca proračunskega leta, to je do konca meseca marca, zaposliti s kreditom borih dveh milijonov dinarjev. Nad 2000 železniških delavcev bi s tem denarjem imelo vso zimo zaslužek in kruh. Potreben pa je ta kredit ne samo za dobrobit delavstva, temveč tudi za obstoj železniških prog. Naši strokovnjaki zatrjujejo, da je stanje naših železniških prog v Sloveniji danes tako, da je potrebnih na njih najmanj osem let nepretrganega obnovitvenega dela. Brzovlaki, ki so pred leti vozili po naših progah s hitrostjo 90 km, vozijo danes jedva še s 60 km in še počasneje. Vedno več »zelenih loparjev«, s katerimi se daje strojevodjem znak za počasno vožnjo, vidimo danes ob naših progah. Svoj čas so bili ti znaki prav redki. Proge v Sloveniji bi se morale nahajati v brezhibnem stanju že zaradi mednarodnega tranzitnega prometa, ki postaja od leta do leta večji. Prav tako bi morale biti tukaj merodajno narodno-obrambno vprašanje. Proge v Sloveniji so izmed vseh železniških zvez v državi najbolj donosne in že zaradi tega bi jim bilo treba posvečati več pažnje. Poleg tega pa se ne bi smela zanemarjati gradnja novih prog, ki se nam že leta sem obetajo, izvršen je pa le nezmaten del programa. V vseh drugih pokrajinah se je zgradilo po vojni več novih prog, kakor v Sloveniji.

Huda zračna nesreča.

Potniško letalo na zračni progi Lemberg-Varšava je 28. decembra predpoldne v bližini Rava-Ruske iz višine strmoglavilo na tla. V letalu je bilo 10 potnikov in 2 moža posadke. Nesreča je zahtevala 4 mrtve in 3 težko ranjene.

Veselo in srečno Novo leto!

želita vsem cenjenim naročnikom in čitateljem:

Uredništvo in uprava „Delavske fronte“.

Najmanjše delavske mezde.

Ministrski svet je na svoji seji 23. dec. v načelu odobril zakonski načrt o minimalnih mezdah, vendar pa naj izvrši definitivno redakcijo zakonskega načrta gospodarsko-financijski odbor ministrov. Poglavitna določila novega načrta o minimalnih mezdah so:

Višino minimalnih mezd določa ban, oz. uprava mesta Belgrada, če zahtevajo določitev minimalne mezd javni interesi, ali ena od zainteresiranih strank.

Podlaga tvori pri tem osnovna mezda, ki jo določa minister za socialno politiko in narodno zdravje. Zaenkrat naj znaša višina osnovne mezd Din 2.50 za delovno uro, izpod katere se redoma ne sme iti. Minimalne mezd se morejo določiti v drugi višini le po zaslišanju delavskih in delodajalskih organizacij v enakem številu. Morejo se zaslišati tudi njih zbornice, kar pa ni obvezno.

Minimalna mezda sme znašati največ dvakratni znesek osnovne mezd, torej zaenkrat največ Din 5.— za delovno uro.

Minimalne mezd obrtniških in trgovskih delavcev v vaseh in manjših mestih morajo biti tudi večje, kakor pa je osnovna mezda.

Veljavnost določenih minimalnih mezd traja pol leta. Če se mesec dni pred potekom veljavnosti minimalne mezd ne odpovejo, potem trajajo stare še nadalje.

Kot osnovna mezda za pomožno osebje, čegar delovna doba je manjša od 8 ur, velja ona mezda, ki velja za 8 ur.

V primeru, da se gospodarske razmere znatno izpremenijo, predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje z naredbo novo osnovno mezdo, ki stopi v veljavo 30 dni po njeni objavi v »Službenih novinah«.

Pomožno osebje so vse osebe brez ozira na spol, ki dajejo svojo umsko ali telesno silo v najem, bodisi začasno ali trajno, in sicer proti nagradi, ki se more izplačevati v denarju ali v naravi, in ki so zaposlene v podjetjih, ki jih navaja čl. 32 uredbe.

Ta člen določa, da veljajo predpisi naredbe samo za vsa industrijska, obrtniška, trgovinska, prometna, rudarska, gozdna, kmetijska, bančna, zavarovalna in njim podobna podjetja, kot tudi za gradbene in elektrotehnične obrate, v kolikor uredba sama drugače ne določa.

Kvalificirani delavci morejo imeti večjo minimalno mezdo, kakor pa je osnovna, vendar pa v nobenem primeru ne dvakratne osnove.

Za nekvalificirane delavce sme znašati minimalna mezda največ 25% osnovne.

Minimalna mezda ne sme znašati manj kot 75% osnovne, kar velja tudi za pomožno osebje, ki je zaposleno v obrtniških in trgovskih obratih v krajih z manj kot 5000 prebivalci.

Mezde delavcev, ki nimajo še 18 let, ne smejo biti v nobenem primeru nižje izpod 90% določene minimalne mezd. — Glede plačila za delo vajencev veljajo določila § 267 obrtnega zakona.

Minimalne mezd akordnih delavcev morajo biti za 20% večje, kakor so minimalne mezd drugih delavcev.

Minimalne mezd pomožnega osebja v državnih in samoupravnih podjetjih se določajo na dosedanji način. — Za pomožno osebje v pomorstvu določa minimalne mezd minister za socialno politiko v sporazumu z ministrom za promet in sicer z naredbo.

Za poljedelske delavce določa minimalno mezdo ter vse ostalo minister za socialno politiko po zaslišanju kmetijskega ministra. Dotedaj veljajo dosedanji predpisi.

Ti predpisi so: predpisi ministra za socialno politiko, objavljeni v »Službenih novinah« z dne 26. junija 1928 ter sklepi tega ministra z dne 12. maja 1931 in z dne 14. maja 1931 ter uredba o viničarskem redu za bivšo mariborsko oblast z dne 20. marca 1928.

Za delavce pri gradbenih delih, ki se izvršujejo po podjetnikih, bo predpisal gradbeni minister v sporazumu z ministrom za socialno politiko naredbo za vsak posel posebej.

Podrobnejša določila o vsem vprašanju izda minister za socialno politiko.

Akordno delo se mora zamenjati z delom na uro, če ni akordno delo potrebno.

Zakonski načrt govori tudi o kolektivnih pogodbah, o razzodiščih ter o kaznih in navaja v petem poglavju prehodna določila.

Z individualnimi in kolektivnimi dogovori se morejo določiti tudi višje mezd, kakor preje navedene, nikakor pa ne nižje. Kolektivne pogodbe se sklepajo za posamezne stroke. Vsaka kolektivna pogodba se mora registrirati na banski upravi.

Uredba o minimalnih mezdah sprejeta.

Gospodarsko-financijski odbor ministrov je začel 29. decembra razmotrivati uredbo o najmanjših delavskih mezdah. Sej

Politične vesti.

Politični lovi. Predsednik naše vlade dr. Stojadinovič se je preko božičnih praznikov mudil na romunsko-jugoslovnski meji, kjer je priredil predsednik romunske vlade Tatarescu lov na jelene. Sestanek med obema državnikoma pa je bil namenjen v prvi vrsti političnim razgovorom. — Podobno lov je priredil tudi predsednik madjarske države Horthy ter nanj povabil nemškega dunajskega poslanika Papena.

2000 ljudi so aretirali v Avstriji med božičnimi prazniki zaradi hitlerjevske propagande.

Proti brezverski vzgoji nemške mladine. Nemška mladina mora biti vsa organizirana v hitlerjevskih mladinskih oddelkih, v katerih se vedno bolj uveljavlja brezverska vzgoja. Sedaj je Vatikan preko svojega nemškega nuncija ostro protestiral pri Hitlerju ter zahteva, da se preneha s tako vzgojo.

Zbližanje med Italijo in Anglijo, ki se je te dni doseglo, je prineslo v evropski politiki zopet znatne spremembe. Predvsem jih občutijo Nemci, ki so imeli sedaj vnovič priliko spoznati, kako je v resnici italijansko prijateljstvo. Do nedavnega je Italija z Nemčijo še sklepala zveze, sedaj pa ji je obrnila hrbet ter se zopet naslanja na Francijo in Anglijo. Posledica novega angleško-italijanskega sporazuma je predvsem umik Italije iz španskih homatij. Italijanske čete so zapustile otok Mallorca ob katalonski obali, ki ga je bila Italija zasedla s tiho željo, da se več od tu ne umakne.

Nove stavke v Franciji. Že več tednov stavkajo v Franciji kovinski delavci ter imajo zasedene tvornice. Blumova vlada

tega odbora se je udeleževal tudi minister dr. Miha Krek. Uredba, o kateri poročamo obširno na drugi strani današnje številke, je bila sprejeta 30. decembra in sicer tako, kakor jo je predložil minister za socialno politiko in narodno zdravje.

je skušala na vse načine posredovati, pa je bilo dosedaj vse zaman, ker vztrajajo delavci pri svojih zahtevah.

Borbe za Madrid. Francove čete so začele zopet velik napad na madridski fronti. Borbe še niso odločene ter trajajo s vso ogorčenostjo. Franco je izjavil, da hoče s tem napadom zavzeti Madrid za vsako ceno. Mesto obstreljuje sedaj s tako silo, da so se začela seliti iz prestolice tudi tuja poslanstva, ki so še dosedaj vztrajala v Madridu. Na drugih španskih frontah ni bilo nobenih izprememb. Pač pa je povzročila veliko razburjenje afera z nemškim parnikom Palosom. Ta parnik je vojna križarka rdeče vlade zaplenila na morju ter ga odpeljala v luko Bilbao. Nemčija je zagrozila, da pošlje v Španijo vse svoje brodogovje, nakar so rdeči zajeto ladjo izpustili.

Zasedbo Abesinije sta priznali tudi Romunija in Grčija ter sta svoja poslanstva izpomenili v konzulate.

Nov velik političen proces se pripravlja v Moskvi. Zaradi »zarotek«, ki so jo zopet odkrili proti Stalinu, pride pred sodišče v januarju 150 ljudi. Po večini čaka vse kroglja.

Kitajci so se pomirili. Kitajski je pretela državljanska vojna, ker je maršal Čang Kajšeka, voditelj nankijske države. Vojski obeh maršalov sta že začeli s sovražnostmi ter je izgledalo, da se bo vsak hip vnela krvava državljanska vojska, ko sta se oba maršala nenadoma pobotala. Čang Kajšeka je izpustil Čang Kajšeka ter se mu podvrgel. Pravijo, da je vlada v Nankingu kupila Čang Kajšeku svobodo za tri milijone dolarjev, s katerimi se bo Čang suljan umaknil v Evropo v »pokoje«.

Domače vesti.

Oče slovenske stenografije umrl. V Ljubljani je umrl v starosti 80 let g. Fran Novak, vpoškojeni profesor in oče slovenske stenografije. Rajni se je rodil v Mengšu leta 1856. Gimnazijo je dokončal z odliko v Ljubljani, na Dunaju je študiral jezikoslovje. Služboval je kot profesor na Kranjskem, kjer se je veliko trudil, da je zapustil Slovincem stenografijo. Blagopokojni je bil vedno zaveden ter navdušen Slovenec in katoliški mož, ki je izpolnjeval vestnoverske dolžnosti. Zapušta čeno in dva sina. Slava njegovemu spominu!

G. kaplan Kuk umrl. V Križniški Komendi je umrl na štefanovo popoldne v starosti 47 let g. Jožef Kuk, kaplan pri Sv. Marjeti niže Ptuj. Rajni je bil rodom iz Slov. Konjic, kamor so ga po smrti prepeljali in pokopali 30. decembra. Pokoj blagi duši!

Zupanska zveza je zopet ustanovljena. Njen predsednik je g. Nande Novak iz Nevelj pri Kamniku, ki je že bil predsednik Zveze 5 let in sicer od leta 1922. do njenega razpusta.

Za ponarejevalce izmenjeni 70.000 Din in še v ječo. V našem listu smo že poročali, kako so orožniki izsledili v Radvanju pri Mariboru celo ponarejevalnico za jurje in stotake. Ob tej priliki je moral v zapor tudi posestnik Greif iz Hoč. Preiskovalnemu sodniku je priznal, da je izdal za potvarjanje bankovcev 70.000 Din. Leta 1935 je pribežal k njemu Gašper Potočnik, brat najboljši spretnega ponarejevalca že rajnega Jurja Potočnika. Greifu je pripovedoval, da se je naučil od brata, kako se dajo bankovci ponarediti s pomočjo fotografskega aparata. Lahkoverni Greif je dal Gašperju 40.000 Din za nakup vseh mogočih potrebščin. Gašperju Potočniku potvorbe niso uspeli in je pobegnul od Greifa, ko je bil potreben denar. — Ta prvi slučaj Greifa se ni izpametoval. Zašel je v družbo mesarja Medveda iz Cirkovc in 69letnega fotografa ter predkaznovanega ponarejevalca Franca Rupnika, katerima je opremil za 30.000 Din ponarejevalnico v Radvanju. Celih 70.000 Din je stala Greifa strast po denarju in mu je konečno nakopala preiskovalni zapor in ječo.

Se en udeležencev ponarejevalnic pod ključem. Zgoraj poročamo, da je izdal posestnik Greif iz Hoč, ki je zaprt radi soudeležbe pri razkrinkani ponarejevalnici v Radvanju pri Mariboru, 70.000 Din. Zandarmerija iz Tezna je sedaj aretirala še 40letnega ševčarja Franca Majcena iz Pobrežja pri Mariboru. Med zaslišanjem je Majcen priznal, da je bil v zvezi s ponarejevalci. Povedal je, da je nekaj tisočakov izredno dobro uspelo voditelju falsifikatorske družbe fotografu Rupniku, katerega še oblast nima. Po izpovedi Majcena je družba brez vsake težkote predala enega ponarejenega jurja prometu.

Za 900 Din prekaznega mesa in klobas so odnesli vmiolici iz mesnice Regine Klaric na Spodnji Radvanjski cesti 6 pri Mariboru.

7000 Din vredni voli so bili ukradeni iz zaklenjenega hleva posestniku Alojziju Doplerju na Spilčniku ob severni meji. Tat je odgnal vole v Avstrijo.

Velika pridobitev za Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru. Banovina je kupila v Mariboru za 3 milijone Din znano veleposlovstvo Racerdvor, katero bo pridruženo mariborski Vinarski in sadjarski šoli, ki ima veliko premalo zemljišč. Novo posestvo obsega 57 ha ter obstoja iz 6 ha vinogradov, 13 ha gozda, 21 ha

njiv, 14 ha travnikov in 3 ha sadovnjakov. Nakup Racer dvora je tudi za Maribor velika pridobitev.

Električni vod od Maribora do Svečine ob severni meji je dogotovljen. Treba še napraviti nekaj instalacij in obmejni kraji bodo oskrbljeni z električno lučjo. Obmejna napeljava se odcepi od mariborske mestne pri Kamnici in gre v ravni črti do Svečine, kjer bo predvsem tamonjša banovinska gospodinjstva šola oskrbljena z električno lučjo in silo.

Važen nakup. Mariborski veleindustrialec Jožef Hutter je kupil za 1.700.000 Din cel kompleks stavbenih parcel od pivovarne »Union«, ki so med Malistrovo, Prešernovo, Razlagovo in Ciril-Metodovo ulico. Na tem razsežnem zemljišču bo pozidal g. Hutter mnogo stanovanjskih hiš in bo imelo na spomlad več sto zidarjev in raznih drugih delavcev zaposlitvev in kruh.

Posestnik našel morilecvo sekiro. Našim čitateljem je še v živem spominu roparski napad na poštnega sla v št. Iju ob severni meji. Mladi Adler je ubil s sekiro pismonošo Ludvika Zunko in mu je oropal poštno vrečo s 14 jurji. Zločinec je po aretaciji izpovedal, da je sekiro odvrgl precej daleč proč od mesta napada. Pred kratkem je našel sekiro posestnik R. Thaler ob poti od svojega doma proti kolodvoru. Obstoja domneva, da jo je nekdo poprej našel in jo je sedaj tako položil ob pot, da je moral nekdo od mimoidoših zadeti na njo in jo izročiti sodišču.

Smrt — posledica popivanja. I. Novak, kmet iz Brezovčaka pri Sv. Martinu v Medjimurju je pripeljal v Ljutomer voz premoaga iz premoagovnika v Vučkovich. Zadel je v Ljutomeru na sejmarje, s katerimi je popival. Okoli polne se je odpravil proti domu, kamor ga pa ni bilo, ampak so našli njegov voz ter konje v močviri med Dokležovjem in Bakovci v Prekmurju. Novaka je našel na sveti večer kmet, ki je trosil gnoj v šarju ob ščavnici, mrtvega. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Cezanjevce, kjer je bilo njegovo truplo sodno razteleseno in na tamonjšem pokopališču pokopano. Na Novakovem vozu v močvirju v Prekmurju je bilo pet občestnih tabel, katere je nekdo izpjal od Ljutomera do Veržaja in jih vrgel na voz. Iz najdbe teh tabel se da sklepati, da so jih izpili sejmarji, s katerimi je Novak cahal in so mu tako za šalo uravnali konje proti Prekmurju. Nesrečni Novak je najbrž v vinjenosti iskal konje ter voz. Pri brezplodnem iskanju se je toliko utrudil, da je zmrznul na omenjeni nji.

Z življenjsko nevarnimi opeklina v bolnico. Kočar Anton Topolovec iz Veliškega Oklica je dvignil iz peči velik pisker, ki je bil poln vrele vode. Spodrsnilo mu je, polil se je po celem telesu s krompom in so ga spravili v življenjsko nevarnimi opeklina v bolnico v Ptuj.

Na povratku obstreljen. V Novi vasi pri Ptujju je došlo v nedeljo po praznikih do pretepa, v katerem je bilo oddanih več strelav. Posestniškega sina Franca Črešnika je oprasnila ena krogla.

Vlak mu odrezal roko. Na prelazu pri Sv. Križu pri Rogški Slatini je bil 21 letni steklarški delavec Anton Krivec radi preneženosti ob roko. Ko je že videl vlak, je še hotel smukniti po prelazu, pa se je spotaknil in padel. Vlak je tako zdrdral mimo njega in mu je odrezal levo roko. Težko poškodovan je še imel toliko moči, da je pustil roko na tiru in se je zatekel po pomoč v celjsko bolnico.

Huda poškodba vsled sunka lokomotive. Na postaji Laško je dobil 35 letni fotograf Stanko Vajs tako hud sunek od lokomotive, da se je pri padcu po celem telesu poškodoval in povrh si je še prebil lobanjo. Z življenjsko nevarnimi poškodbami so ga oddali v celjsko bolnico.

Težka prometna nesreča. Na cesti med Dravogradom in St. Janžem, ki gre ob Mislinji, se je zgodila zadnje dni težka prometna nesreča. Trgovec Vinko Jamnik iz St. Janža se je vračal na motornem kolesu po trgovskih poslih iz Dravograda proti domu. Cesta je zelo ozka in polna ovinkov, radi tega je opazil Jamnik 82 letno Marjijo Skrube v zadnjem trenutku, ko je nesla svojemu sinu kosilo. Trgovec je sicer zavril kolo, a je le zadel ob žensko in še ob voz, ki je bil v trenutku nesreče na cesti. Jamnik je oblezel nezavesten s prebito lobanjo in tudi še z drugimi poškodbami. Starša se je lažje pobila na glavi in si zlomila roko. Oba poškodovana so prepeljali v bolnico v Slovenjgradec.

Usodepolno igranje z lovsko puško. Za božične praznike sta se podala k rani službi božji zakonca Springer iz Jordankala na Dolenskem. Pustila sta doma 14 letnega sina Ludvika in 3 letnega Dolmeta. Kakor hitro sta bila starša iz hiše, je začel starejši fant ogledovati in se igrati z očetovo lovsko puško. Vstal je z ležišča še Dolfec in se približal bratu. Ludvik je za šalo nameril orožje v brata, ki se je po sprožil in mlajši fantek je oblezel pri prici mrtve.

Če se možnar razleti. V povzdigo svete noči sta nabila možnar 27 letni Janez Arnež in 26 letni Franc Špruk iz Stranj pri Kamniku. Prehud naboj je topič raznesel. Drobci so odrgali Arnežu desno roko, Špruku pa je izbilo levo oko. Oba težko poškodovana so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Ponesrečeni roparski napad in tatvina. Na Bučki je krčmar in trgovec Franc Povšič. Ob praznikih je v noči zapri gostilno in se je podal k počitku na stari dom. Ko je legel, je pustil petrolejko na pol privito. Kmalu za njim se je pojavil v sobi možki, o katerem je bil Povšič uverjen, da je njegov sin, ki je bil z doma in bil se moral vrniti. Prišlec je ugasnil luč in zahteval od trgovca denar, ker mu je bilo najbrž znano, da je prejel Povšič pred kratkim od svojega starejšega sina iz Amerike večjo vsoto. Ker krčmar ni predal denarja, je lopov sunil proti postelji z nožem. Prerezal je odejo in trgovcu uho. Radi sunka z nožem se je pognal Povšič kvisku, zagrabil je roparja in ga tresčil na tla. V temi pa je bil tolovaj toliko spretnjši, da se je pobral z vso naglico in srečno utekel — praznih rok. — V Bučki je odnesel nočni vlomilec iz župnikovega kurnika 12 kokiši. — Pač pa je imel najbrž isti tat smolo v kleti posestnika Bukovca na Slemenu. Bukovčev sin se je podal zgodaj v klet po žganje. Po odhodu je pozabil za seboj zakleniti in že je bil nepoklican gost na delu, da bi si natočil 20 litersko steklenico z žganjem. Gospodar Bukovec je le prepoznal, da je nekdo v kleti na tatinskem poslu ter je začel klicati na pomoč. Uzmovič se je tako prestrašil klicev, da je pustil na pol natočeno steklenko in je zbežal brez žganja.

Nadvojvoda Friderik umrl. Iz Budimpešte se je raznesla vest, da je preminul na svojem posestvu avstrijski nadvojvoda Friderik, ki se je rodil leta 1856 na posestvu v Zelovcih na Moravskem. V začetku svetovne vojne je bil vrhovni poveljnik avstro-ogrške vojske v činu maršala. Kot za ta odgovorni posel nezmožnega ga je odstavljal rajni avstrijski cesar Karl leta 1917.

Večji in manjši požari. Dne 27. decembra zjutraj se je iznenada pojavil požar v Celju na Kralja Petra cesti 31. Goreti je začelo pri Alojziju Božiču v skladišču, ki je zadel za prodajalno in v katerem so bili shranjeni razni predmeti. Gasilci so ogenj omejili, sicer bi bil postal velika nesreča za široo okolico. Božič ima kakih šest tisoč Din škode. — Pri Sv. Martinu na Pohorju je upepeli ogenj posestniku Jurju Motehu 10.000 Din vredno gospodarsko poslopje. — V Račah pri Pragerskem je zgorelo posestnic Mariji Bauman ostrešje na hiši. Škode je 15.000 Din. — V Sp. Gorici pri Račah je izmaknil triletni sinček posestnika Ivana Lenarta v hiši vžgalice, s katerimi je zapalil snop slame. — V noči na štefanovo je povzročil ogenj v hiši Marije Lindič v Mestnem logu pri Ljubljani 30.000 Din škode, ki je do dvetretjini krita z zavarovalnico. — V Dravljah pri Ljubljani je začelo goreti 28. dec. v podstrešnem stanovanju hiše Edvarda Pirca, kjer stanuje družina Petra Pertota. Ogenj je povzročil dimnik, ki je vzdignel približno lesene in slabo ometane stene podstrešne kuhinje, ki se je vnela. Gasilci so gorečo steno odstranili in ogenj udušili. Lastnik ima 6000 Din škode. — V noči 29. dec. je nenadoma izbruhnil ogenj v svinjskem hlevu posestnika Vincenca Uherja v Nasipni ulici na Pobrežju pri Mariboru. Požar je začel hitro ogrožati sosedna poslopja. Pobreški in mariborski gasilci so imeli težavno delo radi pomanjkanja vode, katero so morali črpati 800 metrov na dolgo iz hidranta na Tržaški cesti. Kljub hudemu mrazu in požrtvovalnemu naporu so se morala omejiti gasilna dela na lokalizacijo požara. Zgoreli so svinjski in živinski hlevi. Škoda znaša 55.000 Din in je krita z zavarovalnico. — V Čretu pri Slivnici je pogorelo zadnje nedeljo gospodarsko poslopje posestnici Kunigundi Domadenik. Ogenj je moral biti podtakanjen.

Vestnik ZZD.

Žilca jim ne da miru.

Ne bi se spuščali ravno sedaj v to zadevo, ker je ravno trenutno za papirniško delavstvo zelo kritičen moment. Ali ker smo po »Delavski pravici« izzvani, smo prisiljeni na par besed odgovora. »Del. pravica« namreč v svoji številki 50 od 17. decembra odgovarja na članek v »Slovincu« z dne 11. decembra, v katerem se je pokazalo tudi na senčne strani zadnjega mezdnega gibanja papirničarjev, kar je pač naravno za javno glasilo. Kot rečeno, je »Delavska pravica« nato odgovorila. V koliko je odgovor stvaren in na mestu, se bosta že med seboj pomenila »Delavska pravica« in »Slovenec«. Naravno, kot smo že vajeni, se je »Del. pravica« v svojem odgovoru, v kolikor se lahko kot odgovor smatra, obregnila

tudi ob »združene« in »zelene« in sicer s svojimi že precej obrabljenimi frazami. Vsled tega smo primorani spregovoriti.

Papirniško delavstvo je bilo v pogajanjih polne tri mesece za novo kolektivno pogodbo in je končno doseglo brezpogodbeno stanje. Pri teh pogajanjih Zveza združenih delavcev ni bila neposredno prizadeta, zato se je tudi temu primerno zadržala. Vedeli smo že vnaprej, da se bo vse glasove o izidu, v kolikor ne bodo 100%, za vse tri vrste socialistov vezalo z Zvezo združenih delavcev. Kdo to dela in zakaj, je jasno. Smo pač ljudje iz mesa in krvi, zato vedno prej vidimo in hočemo videti v sosedovem očesu pezdire, da bolj gotovo v svojem bruna ne zapazimo.

Šele ko so se pogajanja vlekla v neskončnost in je kazalo, da lahko izid prestopi prag papirniške stroke, je Zveza združenih delavcev pozvala krajevno podružnico pri Devici Mariji v Polju, da razmotri položaj. Ista je po proučitvi stanja sprejela resolucijo, s katero je bila Zveza združenih delavcev pozvana, da stori pri oblasti potrebne korake, da se podpre borba papirniškega delavstva. — »Delavski pravici« pa seveda ni za stvarnost, ampak se lovi za razne bavbove, ki jih ni in bilo ni. Seveda tudi takih ocirkov ne sme manjkati, kot da »Slovenec« »za svoje zelene varovance vse tvega«. No, da smo zeleni, to nič hudega ni, samo da ne postanemo zelenkasti kot so na pr. beli postali sajasti. Kar se tiče pa zaščite ali varuštva, tega zeleni ne rabimo, ker se zavedamo, da smo sestavni del katoliške skupnosti. Pač pa so beli v pogledu mole-dovanja po vetru pri raznih visokih naslovih vse drugačni specialisti, kar roko na srce!

Pri vsemu temu pa se naj »Delavska pravica« vpraša, koliko bo to koristilo papirniškemu delavstvu. Mi si mirne vesti umijemo roke, ker mi smo bili izzvani. Če je »Slovenec« objavil svoje mnenje iz vidika javnosti, naj bi dala »Delavska pravica« stvaren odgovor, pa mir besedi, ne pa, da je bil namen odgovora povsem drugi, zato si bo pač morala rada ali nerada pripisati vso negotovost sebi in si temeljito zastaviti vprašanje: Kdo se zaveda odgovornosti? Papirniško delavstvo pa si sodbo lahko samo ustvari. Dobro ve, da se je Zveza združenih delavcev korektno zadržala. Popolnoma pa bo na jasnem, če pregleda vse stolpce »Delavske pravice« v času pogajanj, prečita članek »Slovenec« in pa kar je še bolj nazorno, citirano številko »Delavske pravice«, kjer se jasno vidi, da ji je bilo veliko bolj ležeče na prekanju, kakor pa na položaju papirniškega delavstva, ki je nad vse resen, pa mu je posvetila borih 38 vrstic, vključno naslov, med tem ko je za prekanje žrtvovala 151 vrstic.

Kar tako naprej! Samo eno pa rečemo, in sicer: da se mi v nadaljnjo prekanje, ki bi bilo v zvezi s papirniškim delavstvom, ne bomo spuščali, dokler bo ono v boju za svoje pravice, ako pa »Delavska pravica« misli, da bo z izzivanjem in zavijanjem koristila papirniškemu delavstvu, je pa to njena stvar in okus!

Iz podružnice fotografskih pomočnikov in pomočnic v Ljubljani. Pripravljeno sem imel voščilo za božične praznike. Voščiti sem vam hotel vesel in srečen božič. Pa me je »Delavska fronta« prehitela, ker je preje izšla kot običajno. Sicer je vseeno, saj sem imel dobro voljo,

vam pa danes voščim vesele popraznike in srečno novo leto, v veselju in zdravju, v sreči in zadovoljstvu. Najlepši odgovor za to voščilo pa bo to, da v naslednjem letu ustrežete tudi mojim željam, da se udeležujete sestankov in v organizaciji sodelujete. Dela je veliko, toda delavcev je malo. — Fotograf.

Nova morala. Te dni smo čitali, da se je belgrajsko dekle iz meščanske družine usmrtilo, ker jo je hotel zapeljivce iz bogate čaršijske družine zapustiti in tako prelomiti svojo objubo o poroki. Dekletov oče je vložil proti krivcu samomora tožbo, med samo razpravo pa je ustrelil hčerinega zapeljivca, nato pa v obupu še sebe. — Časopisje se zgraža nad mladim zapeljivcem, češ da je storil nekaj, kar se ne spodobi. Toda časopisje, ki ginljivo jadicuje nad grobom mladega dekleta, je prav tisto, ki piše vsak dan proti veri, če ne naravnost, pa od strani, zasmehuje versko moralo in poveličuje svobodno ljubezen. Kdor se resnično zgraža nad sadovi takšne morale, mora tudi moralo samo obsojati, ne pa jo širiti.

Nevarnosti za demokracijo. Pri zasedanju parlamenta je jugofašistični poslanec Baričević ljubosumno napadel vesti, da misli JRZ na sporazum s Hrvati in je klical po novem človeku, ki naj kot vodja povede »jugoslavenski« narod v bodočnost. Gospodo je res zelo strah, kaj bo potem, če se pridobi Hrvate za stvarno sodelovanje in preide oblast v državi na prave zastopnike ljudstva. Če so tem za-prta usta, imajo fašisti pač vedno možnost, da prevzame njihova pečica vlado nad državljani. Zato se tako boje sporazuma ljudskih strank. Naši laži-liberalni listi (»Slov. narod« itd.) so seveda široko ponatisnili Baričevićeve besede istočasno, ko v bratskem objemu z marksisti vpijejo po demokraciji in svobodi. Tako so zopet pokazali, da so, s komer hočete, samo da jih privede do vladnih jasl.

Zaletelo se jim je. »Delavska politika« je zapisala po svoji zagrebški sestri: »Ne maramo lažne demokracije, ker se v ničem ne razlikujemo od razredne diktature.« V tem stavku pustimo ob strani lepoto njegove »blagglasne« slovenščine. Osupniti nas mora v prvi vrsti, kako malo cenijo marksisti razredno diktaturo, ko jo sami primerjajo z lažnivo demokracijo. Mogoče si že priznavajo, da doslednega marksizma ni mogoče izvesti. Pa to je premalo. Povedati bi morali to javno, ne pa samo, kadar se jim — zaleti.

»Delavski pravici« za »Lanski advent«. »Delavska pravica« v vsaki številki pogrèva ene in iste fraze v svojih stolpcih, v katere pa menda sama več ne verjame in tudi njena JSZ ne. Topot (v božični številki) ugotavlja z običajnim komentarjem seveda, važen dokument, ki je bil podpisan dne 15. decembra 1935 v Celju. Pribijemo naj samo dve dejstvi: 1. Kdo misli in tudi dela res iskreno ter kdo razbija slovensko katoliško skupnost in 2. Ali drže tudi sklepi, ki pa slučajno niso zapisani, in kdo je razveljavil ta sporazum? Na to dajte odgovor!

Francoski senat — branik kapitalistov. Blumova vlada skuša prepričati ali vsaj omejiti stavke na ta način, da hoče uve-

sti s posebnim zakonom, da bi se uvedel razsodišni postopek. Ta zakon pa v senatu nima sreče. Senat stoji namreč na stališču, da arbitražna ne sme kršiti pravice do dela in zasebne lastnine. Pod pravico do dela razume senat pravico delodajalca, da sme odpustiti delavstvo, ki se pripravlja na stavko in zaposliti nove delovne moči. Razen tega smatrajo člani senata, da bi bilo kršeno načelo o zasebni lastnini, če bi moral sprejeti delodajalec pogoje, katerih ne bi hotel sprejeti prostovoljno. Senat bi torej pristal le na zakon, ki bi bil obvezen za delavce, ne bi bil pa obvezen za podjetnike. Za tak zakon se bo pa vsak delavec lepo zahvalil.

Marksistična borba proti demokraciji. V Angliji so se združili v skupno stranko komunisti, neodvisna delavska stranka ter socialistična liga. Združenje ima v programu boj proti angleškemu fašizmu in proti vladi, boj proti voditeljem delavske stranke in strokovnih organizacij, agitacijo v korist brezposelnih in ustvaritev socialistične države. Združitev vseh treh neznačajnih grup ne pomeni v političnem življenju nič važnega. Saj so vse navedene skupnice brez delavskih množic. Kot vemo, v Angliji tudi ni fašistov. Zato je nesmiselno govoriti o boju proti njim. Boj skrajno levičarskih in fašističnih prvakov bo samo prepriček rdečih in črnih generalčkov. Boj, napovedan voditeljem delavske stranke ter strokovnih organizacij, ni novega datuma. Saj se skrajni marksisti vedno bore proti organizacijam, ki so za stvarno delo. Da je ideal prenapetih rdečkarjev diktatura »proletariata« ali bolje povedano nad proletariatom, je samo po sebi umevno. Saj bi mogla stopiti na razvaline sedanjih treh demokratskih strank le diktatura, ker si brez demokratov tudi ne moremo misliti — demokracije.

Angleški kralj in marksisti. »Delavska politika« je postala ob angleški krizi zelo dinastična. Dinastična in monarhistična tako, da je pisala stvari, za katere nihče drug ni vedel. Pisala je, da hočejo vrci Edvarda VIII. le stari konservativci, ki mu branijo vzeti Simpsonovo, angleški delavci pa da pravijo, naj jo kar vzame za ženo, ker je to njegova stvar. V resnici je bila pa vsa angleška javnost edina in so pokazali delavci — labouristi — popolno solidarnost z Baldwinom. Na Angleškem je namreč tudi delavcem zakon nekaj svetega. Tako se zopet nekaj ni zgodilo po želji naših rdečkarjev.

Gospodarska zmeta marksizma.

Marksizem je postavil načelo, da je delo edini vir dobrin in da pripada za to tudi ves dohodek od dela delavcem. To geslo je bilo tisto, ki je najbolj potegnilo delavske mase v marksizem, ker je masam največ obljubljalo, postavljajoč svoje obljube na napačne trditve. Povedali smo že, da je trditev, da izvirajo vse dobrine iz dela, pravilna, v kolikor gre za preprosto kmečko gospodarstvo, da pa ne drži v modernem gospodarstvu, kjer opravi velik del opravil stroj. Marksistična trditev ne bi bila nevarna, če bi bila širjena le med marksisti, bolj nevarna je zato, ker so jo povzeli tudi kršč. socialisti, ki so priznali, da so marksistične gospodarske osnove pravilne in ki to zmeta vneto širijo med

delavci v pisani in govornjeni besedi ter tako ustvarjajo miselno enotno fronto z marksisti.

Krščanski socialisti zagovarjajo to zmotno s stavkom, ki ga je zapisal Leon XIII., namreč: »da je najgotovješa resnica, da bogastvo držav ne pride od drugod, kakor od dela delavcev«. Krščanskosocialistični ideolog je v svoji razlagi tega stavka potrdil pravilnost načela o prilaščanju nadvrednosti. Vendar pa bi moral papež obsoditi zasebno lastnino, če bi bil enih misli z Marksom in Lassalom. Tega pa Leon XIII., delavski papež, ni storil, temveč je zapisal, da »je zasebna lastnina popolnoma v skladu z naravo« in da »je posedovanje stvari v zasebni lasti pravica, ki je človeku dana po naravi«. Tisti, ki je bil in je še proti zasebni lastnini, je marksizem. Leon XIII. je v svoji okrožnici ravno pobijal njegove gospodarske nauke. Zato je vsekakor drzno trditi po samostalnih razlagi ene besede, da je bil enih misli z Marksom. Da imamo prav, dokazuje zopet Leonov stavek: »Ne snov (to je lastnik snovi!) ne more biti brez dela, ne delo (to je delavec!) brez snovi.«

Zadnji stavek je tako važen, da ga papež Pij XI. posebej navaja v svoji socialni okrožnici in pristavlja: »Če kdo ne dela s svojim, se morata delo enega in snov drugega združiti, zakaj drugo brez drugega ničesar ne zmore. Zato je zmotno, ali sami snovi ali samemu delu pripisati, kar je učinek vzajemne dejavnosti obeh, in povsem krivično je, če eno ali drugo zanikajo dejavnost drugega in ves proizvod sebi prisvajajo.« Papež po teh ugotovitvah ostro obsoja tiste, ki pravijo, da pripada dohodek proizvodnje podjetniškemu sloju. Obenem pa nastopa proti tistim, ki pravijo, »da vse, kar se proizvede ali pridobi, izvzemši le toliko, kar zadostuje, da se popravi in obnovi kapital, gre po samem pravu delavstvu. Čim varljivejša je ta zmeta, tem nevarnejša je, in tem sposobnejša, da neprevidne prevara: sladki strup, ki so ga mnogi željno pili, ki jih odkrit socializem ni mogel prevarati.«

Končno pravi Pij XI. nedvoumno (dvo-umnost tako zelo ljubijo vsi, ki jim je resnica neprijetna): »Zelo se motijo tisti, ki širijo načelo, da je toliko vredno delo in da mu gre prav tolika plača, kolikor se cenijo sadovi, ki so po delu nastali, in da ima zato tisti, ki da delo v najem, pravico zahtevati vse, kar se je z njegovim delom proizvedlo.«

Proti marksizmu torej mora biti katolik in kristjan ne samo vsled njegovega brezboštva, temveč tudi vsled njegovih zmotnih gospodarskih naukov. Kaj nam pa še ostane na marksizmu, če mu odrežemo to dvoje, za kar bi se mogli navduševati ter vsled česar bi se hoteli nazivati »krščanske socialiste«? Ali naj to delamo, da bodo delavci bolj naši? Tudi to ne bi bil povod, ker ostane brez uspeha, ker tisti, ki ljubijo ekstremna radikalna gesla, gredo raje v skrajni komunizem. Primer naših krščanskih socialistov nam to nazorno kaže. Z marksističnimi izposojenkami niso dobili na svojo stran večine delavstva. Nasprotno! Povzročili so ločitev v vrstah krščanskega delavstva in s tem zapisali »krščanskemu socializmu« zadnji stavek.

Za nas je resnica nad vse! Resnico spoštujemo tudi tedaj, če moramo radi nje trenutno utrpjeti škodo. Zato brez strahu

René Bazin

6

Žito poganja.

Roman.

Po stoštiriinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Čokan.

Prostor v bregu, cesta, ki gre po njem, kakor gre reka preko jezera, je bila polna kmetov, ki so prihajali iskat služinčad in mladino, ki je skušala »dati se v najem«. Mladi ljudje, ki so iskali vozniško službo so si obesili bič za vrat; ti, ki so se hoteli udeležiti za poljske delavce so imeli v ustih ali pa za klobukom zelen list; dekleta pa so imela rožo v rokah in so bile slabo oblečene, da ne bi kdo mislil, da so razsipne; vse pa so imele, zavito v robec, kje v kotu sosedne gostilne, spravljeno obleko za ples in trak, da ga pripno na svoj životec. Vsakega pa je spremljal kak sorodnik, mati, teta ali prijatelj. Poleg Gilberta je bila stara mati Kloké; bila je nemirna in močno zavita v črno obleko; imela je rdeče oči; bila je znana v vsem Bazol in v Fontenej in še dalje, da je revna toda delovna, gospodarska in snažna. Gilbert je bil gotovo izmed vseh najmlajši; večina služinčadi je bila stara od petnajst do dvajset let; nekaj jih je bilo že popolnoma doraslih, ki so menjavali gospodarje, ker se jim je pač hotelo ali pa radi denarja. Nepremično je stal ob stopnicah neke trafike — mati je izbrala pripraven prostor — in se vpraševal, če ga bo hotel kak gospodar, njega: enajst let, coklji, modra obleka z belimi gumbi, dekliški obraz in rdeči lasje, toda živahne oči, z modro vedrino v sencih velikega klobuka. Kedo ga bo najel? In mati — slabotna, sključena, zgubana, manjša kakor njen dečko in roka se ji je tresla, če je pokazala nanj, kdo bo prvi pristopil, da se pomeni o pogojih za najem?

Eden največjih fontenejskih gospodarjev, gospod Honoré Fortié, človek šestindvajsetih let, ki je pravkar podedoval po svojem očetu in gospodaril na sto hektarih kmetije Viži.

— Je že pasel krave? je vprašal.

— Že mnogokrat, gospod Fortié, je spoštljivo odgovorila mati Kloké. Nič se jih ne boji in kmalu bo šel za plugom.

— Ni še dovolj star, māmica, toda dečko mi ugaja.

Pogledal ga je, kakor če bi bil žrebe, z očmi ga je premeril preko prsi, topikal mu je roke, ga je prijel za rame in stresel, da bi videl, če je ta mladenič kaj odporen, nato naglo:

— Mati, zlatnik na mesec za začetek?

— Dobro, gospod Fortié. Daj no klobuk z glave, moj Gilbert, ker te je najel gospod Fortié. . .

Kmet je vzel iz žepa denar in ga dal materi Kloké, pa je pogledal dečku, ki je snel klobuk, v oči:

— Poslušaj dobro pastir: dve leti, deset let, dvajset let boš pri meni, če hočeš; en sam pogoj stavim, da ubogaš.

Gilbert je stisnil gospodu roko in odšel iz Barol, da bi si poiskal obleko, ker je moral še istega večera vstopiti v službo.

— Si zadovoljen? je vprašala mati.

— Sem.

— Niti besede nisi rekel.

— Ni bilo treba, je odgovoril.

Čemu se temu čuditi? Bil je Nivernejec, kjer so ljudje močne, še premočne volje, toda obraz je hladen in jezik čisto nem.

Od tedaj je bil Gilbertov dom Niži, kmetija, ki je bila gosposko postavljena na kakih tristo metrov visok, okroglast in neporasel grič; kmetija okoli

katere se je razprostiralo sto hektarov dobre zemlje; kmetija, kakor svetilnik obdana z vetrom odkoder je obzorje okroglo: proti severu Bolié, modrikast na sinjem slemenu; proti zapadu in jugu naprej dolina, travniki in polja in nato onstran gozd, ki se vzpenja, kakor ogromen val in pripravljen, da razpne jadra in ki nosi na svojem slemenu polomljene smreke starega plemiškega parka; proti vzhodu pa je pokrajina tako velika, da je še oči njenih otrok niso nikoli vse videli, še gozdovi: Fontenejski, Vaški, s svojo vasico Voró, ki žari, kakor mak med listjem, kriva črta velikih, od visokega drevja skritih ribnikov in še dalje vrsta valov, ki se ne zde iz drugega, kot iz gozdov in ki se stopnjema dvigajo iz zelene v modro barvo do zaokroženih karvanskih gora, ki ves dan menjavajo barvo na obrobju neba.

Ta lepota pokrajine je skrivnostno objela vižjskega pastirja, malega Klokéja, ki mu je zob poganjal, ki se mu je oko ostrilo v modrem zraku, da je videl ptica, ki je plaval v sinji daljavi. Kmalu se je privadil službi, ki jo opravljajo mladi ljudje: pri oranju je pojoč pokal in poganjal konja, kadar so volovi: grivec, tevc, sive, rdečko prenehali vleči; branal je, pripravljal zeleno krmo in pomagal kolikor je pač mogel pri poletni žetvi. Napređoval je in bil bolj plačan. Delo je bilo naporno, da je gospod Fortié zmogel najemnino, ki je znašala deset tisoč frankov. In nihče ni tu manjkal. Gospodar je bil strog in vedno poleg. Z gospo Fortié, ki mu je bila podobna po resnosti in točnosti je nadziral številne služabnike: družina velikega hlapca, ki je bil nekaj delovodja in je pri poselski mizi sedel na prvem mestu, štirje poljski delavci, pastir, dekla, da ni govora o dninarjih, ki so jih najemali, kadar je bilo mnogo dela. Deset, dvanaest, celo štirinajst ur je zemlja srkala življenje teles in misli ljudi. Kako ne

All si že obnovil naročnino?

izpovedujemo krščanski strokovničarji, zbrani v organizacijah združenih delavcev in nameščencev ter poljedelskih delavcev, da se marksizem moti, ko hoče delu dati mesto, ki mu ne gre. Ne samo, da se moti, tudi strahovito škoduje delavstvu, ker mu postavlja ideale, ki to niso, da škoduje celotni družbi, ko podpihuje in vodi boj za nadvlado razreda nad razredom. Mi smo prepričani, da bo končno le zmagala ideja pravično urejenega sožitja, v katerem bo imelo delavstvo pripadajoče mesto in v katerem bosta sodelovala kapital in delo v znosni harmoniji. Takrat bo tudi izgubil marksizem svojo upravičenost do obstoja. Zato hočemo delati, da ta čas pride čimprej. Z marksizmom kot idejo nečemo nobene enotne fronte proletariata, ker bi pomenila ta zanj le okrepitev, za nas pa nepotrebno — cokol.

GLAS VPIJOČEGA V PUŠČAVI

(Tobačno delavstvo.)

Tako bi se lahko imenovala borba tobačnega delavstva za svoje pravice. Razmere, v katerih živi sedaj delavstvo, so res škandalozne. Sikanje in preganjanje delavstva je na dnevnem redu. Pa še vse bi delavstvo preneslo, samo da bi bilo za svoje težko in zdravju škodljivo delo vsaj nekoliko bolje plačano. To kar dobi sedaj, bi se lahko preje imenovala miloščina, kakor pa plača. Saj je dobilo delavstvo za praznike za pol meseca od 180 do 300 Din, in s tem naj preživi svojo družino pol meseca! Vsaj vsak brač naprosi več kot pa zasluži tobačni delavec v Ljubljani. Nešteto prošelj, deputacij, intervencij itd. je že podvzelo delavstvo na merodajnih mestih, da bi se mu stanje zboljšalo, toda do danes vse brez uspeha. Naše prošnje ostajajo glas vpijočega v puščavi. Vse ostalo državno delavstvo ima vsaj malo boljše plače, da lahko živi, a mi monopolci o človeka dostojnem življenju sploh ne moremo govoriti, saj samo živimo iz dneva v dan. Zato prosimo monopolno upravo, naj nam pove, kako se da s 500 do 700 Din mesečno pošteno preživljati 5-8 in veččlansko družino. Vsa podjetja, ki spadajo pod finančno ministristvo, plačujejo doklade za vse družinske člane, samo monopolna uprava ne priznava več kot tri družinske člane delavstvu. Potem naj se pa še piše in jadikuje o belih kugli.

Nad vse čudno je, da monopolno delavstvo še danes v 19. letu zedinjenja ne ve kam spada, ali med državno uslužbenstvo ali med privatno? Mogoče pa je le radi tega, da se ga lažje izmuzgava, kajti kadar se državnemu nastavljenju kaj odtrga od plače, je vedno tudi monopolno delavstvo deležno tega, ako pa se prvemu kaj pridene, takrat pa se monopolcem reče, da ne spada med državne nameščence. To je res pravi čudež. Saj ni državi v čast, ako delavstvo, ki najvše pripomore k uravnoteženju državnega proračuna, od lakote takorekoč umira. Ako se zahteva od delavstva pošteno in vestno delo, naj se to delo tudi pošteno plača.

Nujno prosimo vse slovenske gospode ministre, senatorje in poslanke, naj se vendar zavzamejo pri sestavi novega proračuna za nas, ki smo med vsemi državnimi uslužbenci najslabše plačani, da se naše bedno stanje popravi in zboljša in da se že vendar enkrat izda že leta obljubljeni pravilnik o delavskih plačah.

Volitve obratnih zaupnikov se vrše v soboto 23. januarja. Ker se je zmanjšalo število delavstva, zato se bo sedaj volilo samo 10 zaupnikov

mesto dosedanjih 16. Apeliram na vse naše delavstvo, naj gleda na to, da bo storilo svojo dolžnost in volijo samo tiste zaupnike, ki se res brigajo za delavske koristi in ne onih, koji se samo hvalijo s svojim delom na eni strani, na drugi se pa nič ne brigajo za delavstvo. Tovaršiče, na plan, da bo naša lista imela čim večji uspeh! Na delo za našo zmagajo, ki naj bo zmagava pravice. Bog živi! Tobačni delavec.

Jesenice. V nedeljo 27. decembra so napolnili veliko dvorano Krekovega doma somišljeniki JRZ. Predstavniki občine so stopili pred volivce, da jim povedo, kaj so do sedaj napravili in kaj nameravajo storiti v bodoče. Gospod župan Valentin Markez je prečital med drugim tudi zavrnitev pritožbe, ki so jo vložili pristaši »advokatske liste delovnega ljudstva« proti izidu volitev. Pritožba sama sebe izpodbija in se jo navzročni z zadovoljstvom vzeli na znanje. Sledila so razna občinska poročila. Take se stanke vsi pozdravljamo, ker vodijo do zdrave občinske politike, ki je vsaki občini, predvsem pa še delavski občini, neobhodno potrebna.

Na prelomu.

Voditeljem JSZ mora huda presti, ker posegaje po napadih na krščanske strokovne organizacije, kakršna je bil pričoben v božični številki »Delavske pravice«. JSZ dokazuje svoje moč s številkami, se pa pri tem dobro zaveda, da ji vse to malo pomaga. Organiziranih 7000 delavcev in delavk noče brez uma drveti za vodstvom, temveč stalno zahteva odpravo vseh nedostatkov in ustvaritev vseh predpogojev za enotno strokovniško borbo vseh slovenskih krščansko mislečih delavcev in nameščencev. Preko tega dejstva ne more niti sicer gluho vodstvo JSZ.

Veliko skrb za enotnost katoliške akcije kažejo beli socialisti. Toda, počakajte, prijatelji, kje pa je bila ta vaša skrb tedaj, ko se je na Slovenskem ustanovila Katoliška akcija, pa ste pričeli kot posestniki »edine krščanske organizacije« pod tedanjim režimom nezaupljivo proti njej nastopati, češ, da se skriva za njo nekaj drugega, kot kaže ime in ste celo izdali letak, v katerem ste hoteli pokazati »nepotvorjeno« Katoliško akcijo.

Nikdar nismo trdili, da se zbirajo katoličani samo v novih organizacijah. Nasprotno: trdili smo, da so pri belih kot tudi pri rdečih socialistih dobri katoličani po svojem zasebnem življenju. Glavno je drugo in sicer, če hoče organizacija ocenjevati vse probleme s krščanskega stališča. No, in krščanski socialisti pravijo, da v gospodarskih vprašanjih tega nočejo. Mi pa hočemo brezpogojno in v vseh ozirih dosledno krščansko strokovno gibanje, ki naj sledi tudi v gospodarskih vprašanjih temeljnimi naukom krščanstva oziroma Cerkev.

Prišli smo do zaključka, da more priboriti zmagavo pravim idejam le organizirano gibanje, kajti v današnjih časih propade tudi najboljša ideja, če ne stoji za njo organizirana množica. Dogodki dokazujejo, da smo imeli prav. Staro mišljenje se umika novemu. Krščansko-socialna ideja brezkompromisnega boja s kapitalizmom in marksizmom zmaguje, med vrstami našega delavstva se uveljavlja odločnost in samozavest, fraza o enotni fronti proletariata na socialistični podlagi pa propada.

Enoten nastop krščansko mislečega delavstva in nameščencev v strokovnih or-

ganizacijah Slovenije in Jugoslavije je za nas ideal. Predpogoj zanj je enotnost idej. Take enotnosti pa ni, če hočejo krščanski socialisti hoditi svojo »socialistično« pot. Mi na to pot nočemo, mnogi izmed nas so ravno zaradi tega zapustili JSZ. Mi nazaj ne moremo in ne smemo, če nečemo napeljevati vode na marksitični mlin.

Bojevniki v španski državljanski vojni.

Zanimave so nevtralne informacije o španski armadi. Pravijo, da je bila ta armada zadnja stoletja najslabša. Izgubila je vse vojne. Častnik je postal le plemič. Vsak častnik je imel visoko plačo. Zato pa je tudi odpadlo na plače častnikom in podčastnikom dve tretjini vojnega proračuna. Ob izbruhu letošnje vojaške vstaje je bil v španski armadi general na 538 vojakov, na deset vojakov stotnik, na osem poročnik in na šest podčastnik.

General Franco se je zavedel, da mora uporabiti za svoje dele dobre vojake. Zbral je zato poleg tujskih legij veliko število vojakov iz vrst Marokancev. V vseh bojih vidimo, da igrajo vojaki španske narodnosti ter karlisti podrejeno vlogo. V zadnjem času dobiva Franco okrepitev iz Nemčije. Nemške protovoljce iz hitlerjevskih napadalnih in obrambnih oddelkov imenujejo plave Marokance.

Na drugi strani vidimo, da je rdeča španska vlada toliko časa izgubljala bitke, dokler se je branila s svojimi četami ter z marksističnimi miličniki, ki niso poznali mnogo discipline. Nazadovanje njih čet je prenehalo, odkar se je pričel večji dotok tujcev v tako zvano mednarodno brigado, ki je rešila rdečim tudi Madrid. Angleški listi cenijo, da se nahaja v tej brigadi samo 4500 Špancev, večino pa tvori 25.000 Francozov, Belgijcev, Angležev, Rusov, dalje 9000 Nemcev, Avstrijcev in Čehov, 6500 Poljakov in 7000 vojakov drugih narodnosti. Franco ceni število Rusov celo na 25.000.

Marksizem in fašizem čutita, da se bje na španskih bojiščih boj za premoč v Evropi. Kdor bo zmagal, bo lahko odločilno vplival na razvoj evropskih dogodkov. Zato si pa tudi prizadevajo desničarji in levičarji iz vse Evrope, da končajo španski boj v svojo korist. Upajmo pa, da bo šla bodoča Španija po bolj treznih potih kot pa jih hočejo hoditi na Španskem zbrani inozemci. Udeležba Špancev samih pri bojih je vedno manjša. Medsebojno klanje jim gotovo ne prija.

Še to in ono.

Število rojstev v Sloveniji znatno pada. L. 1930 je prišlo na vsakih 1000 prebivalcev 28 rojenih otrok, v zadnjih petih letih pa se je to število zmanjšalo za 5. Temu pojavu ni krivo, same

Zahtevajte povsod „Delavsko fronto“!

materialistično pojmovanje zakona, ampak v veliki meri težke življenjske razmere.

Enotna organizacija tekstilne industrije se bo izvršila v Savski banovini, ki bo enotno nastopala v vseh vprašanjih med podjetniki pa delavci in nameščenci. Oponin za delavstvo, da se še bolj organizira.

V 3. četrtletju letošnjega leta se je dvignila zaposlenost v primeri z lanskim letom za 12%, od oktobra na november je naraslo število zaposlenih za 555.

Naši smučarji so že pričeli. V nedeljo so bile prve smučarske tekme pri nas in sicer v Planici na Gorenjskem. Dočim je drugod zelo slab sneg, je bila smučka v Planici prav ugodna ter so bili doseženi zelo lepi rezultati, zlasti če se vzame v poštev, da so nastopili tekmovalci brez pravega treninga. Tekme so bile izredno zanimive zaradi tega, ker se je pojavil poleg stare naše smučarske garde na progi tudi mlad gorenjski naraščaj, ki je s doseženimi rezultati pokazal, da nam dorašča izvrstna mladež, ki bo v smučarskem sportu še veliko dosegla. Tekmovanje se je vršilo v treh skupinah in sicer mladina od letnika 1919 do 1920, dalje mladina letnikov 1921 do 1923 in seniorji. Slednji se teki na progi 10 km, prvi dve skupini pa 4 km. V seniorski skupini je zmagal naš znan tekmovalc Leon Knap v 37:57, v mladinski skupini 1919-20 Anton Pogačnik v 25:52, v skupini 1920-23 pa Stanko Kordež v času 27:59. Popoldne se je vršilo tekmovalje v skokih. Nastopili so sami mladi fantje v starosti od 10 do 16 let, ki jih trenira naš državni prvak Novšak. Tudi na skakalnici je pokazala mladina izvrstne rezultate.

Nogometne zanimivosti. Med božičnimi prazniki je nogometni sport pri nas počival. Edino v Beogradu in Sarajevu so se vršile tekme. V Beogradu je nastopila reprezentanca Kragujevca proti Jugoslaviji. Zmagala je Jugoslavija po trdem boju z rezultatom 3:1. V Sarajevu so doživeli veliko presenečenje. Drugorazredni Hajduk je porazil kandidata za državnega prvaka Saška. — BSK je odptoval preko praznikov na turnejo v francosko severno Afriko ter nastopil na velikem nogometnem turnirju, na katerem je ostal zmagovalec. V finalni tekmi je nastopil s praško Štavijo ter jo porazil.

IZ UPRAVE.

S to številko našega lista smo list zopet začeli pošiljati na ogled onim, ki smo jim ga že svoj čas pošiljali, a se niso odzvali z naročilom. Prosimo, da z novim letom 1937 postanete prijatelji, naročniki in propagatorji našega lista. Vsak naj ima toliko vsajemnega duha, da bo list sprejel, ako pa bi le ne mogel naročiti našega tako potrebnega lista, naj nam to sporoči, odnosno list vrne. Prejeli ste že svojčas polonice, izpolnite jih; kdor pa nima polonice, naj piše po njo. Istanto prosimo tiste, ki dobivajo naš list, naj poravnajo naročnino. Naše stare znanke, prijatelje ter naročnike prosimo, da nam ostanejo zvesti. Vsak naj smatra za dolžnost, da pridobi vsaj enega novega naročnika. Čim več naročnikov, temu lepši in bogatejši bo list. — Vse podružnice ZZZD prosimo za točno plačevanje mesečne naročnine.

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrta zjutraj in jih je treba plačati naprej.

bi potem obrodila? Pri kosilu, ki je bilo v kuhinji, ki se je držala gospodarjeve sobe, je Gilbert tiho poslušal delavce. Govorili so o delu, o seneni ceni, o sejmih, o pohujšljivih ali samo neotesanih ali celo smešnih dogodkih, ki so razburjali kmete in redko so takrat govorili o politiki. Starejši, bivši vojaki, niso bili v svojem besedičenju preveč sramežljivi. Niti besede, ki bi dvigala, usmerjala, osvežila duha teh ljudi, ali da bi pomirila nasprotja, ki so jih razdvajala; nič drugega kot povelja, disciplina, strogo nadzorovanje, da ni nihče mislil, da zapusti. Niži. Ob nedeljah so šli nekateri v Fontenej pa šele popoldne.

Edino dve ženski, ki sta vodili na kmetiji: gospodarjeva žena in žena glavnega hlapca sta šli zjutraj, da sta bili pri sveti maši. Svetih obhajil ni bilo več in ljudje v Fontenej, če že niso bili nasprotniki vere se ne bi pokazali pri sveti maši, kakor le za Veliko noč in za Vse svete, pri pogrebih in včasih še tretjega maja na praznik Najdenja svetega križa, ko je župnik blagoslovil križce, ki varujejo imetja. Gospod Fortié je ob nedeljah pregledoval svojo kmetijo, kadil in delal račune, ali pa je zapregel kobilu v rumen dvokolesen voz in obiskal kakega kmeta ali trgovca z okoliškimi voli. Gilbert je od začetka še pogosto oblekel svojo praznično obleko in pri prvem zvonjenju k veliki maši se je podvzival, da bi dohitel mater v zadnjih vrstah blizu škropilnika, vesel je bil, če jo je prehitel in jo peljal v klop — seveda fant, ki si je sam služi kruh in ima srce. Mati je radi tega mislila, da je pobožen. Bala pa se je za prihodnost, vedela je, da mladi fantje niso preveč pametni; saj uhajajo materam, ki jih čuvajo pri sebi in varajo matere, ki so daleč od njih. Toda svojega vznemirjenja ni pokazala razen le z nekoliko besedicami, ki jih je Gilbertu rekla čisto tiho in s svojim starimi očmi, ki so se vznemirile, kadar se mu je nehalo

smehljati. Njen način je bila: Zdrava Marija, ki jo je molila povsod, bešeč in napol v spanju in vedno je videla otroka, ki je doraščal in bil prepuščen samemu sebi: »Da me vsaj ljubi!« je mislila. Tudi njen mož jo je ljubil. To ji je dajalo vsaj nekaj zaupanja v domače ljudi.

Na Viži pa so leta hitro minevala in se ponavljala ter zaporedoma spreminjala na hribu zelene pašnike, vijoličen nadah novih prah, blede modrina evsa in rujno zlato pšenice.

Ob svitu je stal gospod Fortié na dvorišču med služinčadjo in vprego ter včasih govoril:

— Poslušajte, otroci, naporno delo vaš čaka! Če bo do večera vse obdelano pa bom dal za vino! ... Kdo bo spravil seno pred nevihto? ... Kdo si upa splezati čisto na vrh kovanja in ga oklatiti?

V podobnem slučaju je bil Gilbert prvi pripravljen oditi, se vrniti, se ponuditi, eden najbolj spretnih in odpornih. Plavolasec je postal mlad velik človek, resen, ponavadi z nekoliko raztresenim pogledom, toda njegove oči so se oživile pri ginjenju, veselju, pri nezaupanju, pri karanju, stisnil je obrvi in usločil ustnic, na obeh straneh vso pozlačeno od mlade brade. Ko je zvečer legal na slamo v svoje »gneздо« ni prav nič sanjaril. Utrujenost mu je branila, da bi govoril s tovarišem, ki je bil starejši in je ležal na drugi strani; utrujenost ga je vrgla na tla in niti rožljanje verig, ki so jih krave vlačile ali pa spuščale v žleb, niti mukanje, niti razbijanje konj v sosednem hlevu ni motilo tega mladega dečka iz Viži v spanju. Bil je trezen, nekaj radi varčnosti, nekaj pa iz častihleplja, ker vaški ljudje kmalu opazijo ljudi, ki jih vino nikdar ne poneumni. Ker ni bilo priložnosti in tudi radi težkega dela, ki ga je opravljal, je ostal čist. Z eno besedo: odraščal je pošteno in nihče ne

bi mogel reči: »To je moja zasluga, da je boljši, kakor so drugi.«

Do svoje odraslosti je Gilbert čestokrat pozdravljal fontenejskega župnika. Videl ga pa je le enkrat, da je prišel na Viži in govoril zbranim ljudem. To je bilo med vojno. Duhovnik je prinašal kmečkim prebivalcem pismo starega služabnika, ki je bil vpoklican, ki je z nekoliko vrsticami pisal žalostne novice. Prišel je na kmetijo v enem izmed teh večerov v hudi zimi, ko je bilo sonce ob zahodu tako rdeče, da so se matere plašile; srečal je na poti, ki vodi iz ceste v hišo, Gilberta, ki je pospravljaval vprego.

— O, ti si tukaj, Gilbert, no kako ti gre? Kako si velik! Škoda, da te tako redkokdaj srečam v Fontenej!

Če bi župnik dodal: »Bi se prišel malo pogovoriti z mano? Tvoj prijatelj sem in ti si otrok, ki mi je zaupan in ki kmalu ne bo imel več vere, kot le klico svojega krsta; pridi k meni!«

Mogoče bi mladi človek šel v fontenejsko župnišče, Gilbert je šel malokdaj v vas in kadar je šel, je šel v gostilno na kozarček s tovariši, ali včasih za kmečke praznike v plesne prostore ali na pripravljene odre pred hišo, kamor so prihajale plesat dekleta iz okoliških vasi.

Lahko bi sam spoznal, kako so gledali največji pokrajinski posestniki nanj. Nekoč je peljal, ko je bil še čisto mlad, telico v grad Vokrez. Celo dneva se spominja, 3. maja, dan Najdenja sv. Križa. Gospa Fortié je takoj po zajtrku rekla novemu volarju: »V Vokrez boš šel, Gilbert, naredi mi v gošči dvanaest močnih križcev, najlepšega za konopljišče in mi jih prinesi, ko se vrneš. Med tem ko jih boš nesel k blagoslovu, naj ti kak deček čuva junico. Toda ne zaupaj vsakemu.«

(Dalje sledi.)